Aastavahetusel 1903/04 korraldab L. Tallinnas suurema näituse, kus mõne juhusliku eksponendi ja üle 200-numbrilise õpilaste töödekogu kõrval välja paneb oma »Autoportree« ja »Lääne neiu« ning uuemad pastellid (1902. a. alates töötab L. ainult pastellis) »Abessiinlane«, »Koit ja Ämarik«, pr. S. Brumbergi portree, »Mustlase neiud«, »Kaugelt näen kodu kasvavat« ja hulga etüüde, kõik a. 1903. Suvel 1906. a. esineb ta Tartus 1. eesti kunsti üldnäitusel 24 tööga, millede seas peale mõne eelnimetatu tähtsamad »Vana Aitsam« ja prl. M. Underi portree (1904), »Mustlase-Reesi«, »Taat Jürilt«, Otto Hermanni ja dr. K. Lüüsi portreed (1905) ning prl. P. Epsteini, hra A. Schaeferi ja kujur A. Adamsoni portreed (1906). Ägeda rahvuslasena satub L. sel ajal politilise elu keerdu, võtab Tallinna tööliste valijamehena osa 2. Vene riigivolikogu valimistest, pannakse lühemaks ajaks vangi ja saadetakse 1907. a. alul sõjaseaduse kestuse ajaks kodumaalt välja, kuna paar kuud hiljemini tulekahju Tallinnas hävitab umbes kolmandiku tema senisest toodangust (teiste seas kavandlik õlimaal »Kristus ristil« a. 1900, pr. S. Brumbergi portree, »Koit ja Ämarik« a. 1904, hra B. Laipmani portree a. 1905 ja kujur A. Adamsoni portree). Emigratsiooniaja veedab L. Soomes Imatral, huvitudes seal maastikumaalist (»Maastik Imatralt«, »Maastik Vuokselt«, »Sügismaastik«, »Hommik«, »Soome talu talvel«), kuid andes ka mõned portreed. 1909. a. lõpul saab ta luba kodumaale tagasi tulla, peatub aga siin vaid mõned nädalad ning reisib 1910. a. jaanuaris Varssavi, Viini, Budapesti, Veneetsia ja Florentsi kaudu Rooma, sealt Neapoli kaudu aastaks Caprile ning siis 1911. a märtsis üle Sitsiilia P.-Aafrikasse, Tuunisesse, kuhu aastaks peatuma jääb. Lahkunud sealt veedab ta veel 1/2 a. Capril, kust reisib Rooma kaudu Šveitsi ja Leipzigi kaudu Berliini ning sealt kolmekuulise peatuse järel 1913. a. märtsis Tallinna tagasi, kaasa tuues paarkümmend portreed, milledest tähtsamad »Mia padrona«, »Beduiin«, »Beduiini neiu«, »Soora«, »Aischa«, »Beduiini naine« ja »Itaalia poisike«, ning kogu maastiketüüde, peamiselt Caprilt ja Tuunisest (»Villa Capril«, »Tükk Caprilt«, »Bagno di Tiberio«, »Nicolosi«, »Vaade Ätnale«, »Sidi Okba mošee Kairuaanis«, »Tänav Tuunises«). See reis mõjutab tugevasti L.-i loomingut, — kui ta oma esimeses loomisjärgus (1899–1909) esineb veel kujunematuna, ilmutades paiguti tugevat sõltuvust kuivast akadeemilisest looduskäsitlusest (»Poiss čerkessi rõivas«, »Autoportree«, dr. K. Lüüsi p., Soome maastikud), nõrkust joonistuses (»Kaugelt näen kodu kasvavat«, »Koit ja Ämarik«) ja maitsetust (»Mustlase hetman« a. 1903, pr. M. Mieleri p. a. 1906), andes aga sealsamas mõned elavad, hästi karakteriseeritud portreed (»Vana Aitsam«, Otto Hermanni p., »Taat Jürilt«), esineb ta oma Itaalia- ja Aafrika-teekonnal loodud töödes tagasihoidliku impressionistina, andes väärtuslikuma saavutisena »Mia padrona«.

1913. a. sügisel avab L. jälle ateljeekooli, jätkates õppetegevust kiiresti suureneva õpilaste arvu juures (1921. a. 77 õpil.). Ühtlasi on ta isiklikus loomingus endiselt produktiivne ning selles loomisjärgus sünnivad väärtuslikumatena portreemaalid »Helga« (1914), dr. A. Laipmani p., pr. M. Underi p., »Lapseportree« (kõik 1915), pr. H. Rantase p. (1916), Autoportree (1918), »Jaopi-isa« (1919), pr. Eklundi p. (1920), Autoportree (1921), pr. M. Raamoti p. (1923), mõned nature morte'id (»Krüsanteemid«, »Tulbid«, 1919) ja hulk maastiketüüde, peamiselt Läänemaalt. Olles sisult mitmekesine ei osuta selle loomisjärgu arvurikas toodang väärtuselt ühtlast tasapinda, vaid sisaldab paarikümne selgesti edenemist ilmutava ja paiguti tehniliselt virtuoosliku töö kõrval palju pinnalist, millega seltsib suur kogu vanemate ja uuemate tööde kordamisi. Ometi omab L. Eesti kunsti ajaloos erilist seisukohta kui esimene kodumaale jäänud Eesti kunstnik, kes end täie teadmisega rakendas eesti kunstikultuuri loomisele ja uue kunstnikupõlve kasvatamisele, tehes seda tunduval määral oma isikliku loomingu kahjuks. Tema ateljeest on aastail 1903–07 ja 1913–26, mil ta kunstiõpetajana Tallinnas tegev olnud, lühemat või pikemat aega õpetust saanud 850 inimese ümber, nende seas Uurits, P. Burman, Tassa, N. Triik, Krusten, Krims, Kallis ja palju teisi praegu tuntud kunstnikke (ka sakslane O. v. Kursell), kelle töödest ta oma õppetegevuse ülevaateks 1923. a. kevadel korraldas üldise näituse Tallinnas. Ise on L. peale varemini nimetatud näituste osa võtnud II Eesti kunsti üldnäitusest 1909. a., Eesti kunstiseltsi näitusest 1916. a., ülevaatlikkudest Eesti kunstinäitustest 1919. ja 1925. a. ning Eesti kunstinäitusest Riias 1926. a. L.-i parematest töödest omab Tall. Eesti muuseum kaks autoportreed (1902 ja 1921), Otto Hermanni p., A. Schaeferi p., »Mia padrona« ja »Krüsanteemid«, ERM Tartus »Lääne neiu« ja »Vana Aitsami«.

Autobiograafia (trükis ilmumata, käsikiri Eesti Kirjand. Seltsis); H. L(ai)p(ma)n, »Teelt«,— reisikirjad »Pvl.« aa. 1910, 1911 ja 1912. *A. V.*

LANG, Jakob, vaimulik, sünd. 1. V 1648 Gefles Rootsis. Ta isa, Jakob Andersi p. L., Ungarist Rootsi sisserännanud kaupmehe poeg,